

3. Історія нотаріату. URL: <http://oblnotar.com.ua/pro-viddilennya-npu/istoriia-notariatu/>
4. Драгневич Л. Історія розвитку нотаріату. URL: <http://vinnotariat.com.ua/notariat/istoriya-notariatu/>
5. Корнешко А. В. Генеза права на правову допомогу. Юридичний вісник. 2013. №. 4. С. 23-27.
6. Давиденко А. О. Історія виникнення нотаріату в Україні. Вісник Запорізького національного університету. 2010. №. 4. С. 22-28.

Довженко Т.

Студентка 4 курсу історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Рудницька О. П., кандидат юридичних наук, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Значення та наслідки прийняття Конституції Речі Посполитої 3 травня 1791 року

Конституція 3 травня 1791 року стала віхою в історії права й становлення демократії.

Питання, які стосуються прийняття Конституції Речі Посполитої 3 травня 1791 року знайшли відображення у наукових розвідках Ю. Бардаха, Б. Леснодорського, Л. Зашкільняка, М. Крикуна тощо.

Мета статті – дослідити значення прийняття конституції та визначити її роль у розвитку суспільно-політичної думки польської держави.

На думку О.Якименко, зважаючи на зміст Конституції 1791 р., можна переконатися у тому, що вона стала, скоріше, не еволюційним актом, а відчайдушним кроком польської шляхти (тодішньої еліти суспільства) задля спасіння державності перед небезпекою її загибелі через поглинання Росією. Щоб переконатися у вірності такого припущення, варто згадати гасло, під яким приймалася перша Річпосполитська Конституція. Це гасло мало таке звучання: «Для спасіння Батьківщини необхідно відкласти всі формальності в бік». Польська еліта в лиху годину зрозуміла, що вона і вся польська людність можуть втратити Батьківщину. Вона не стала рахувати голоси, а вчинила загальне схвалення [5, с. 427].

Польська Конституція стала першим документом такого роду, прийнятим після ратифікації Конституції США у 1788 році. Незважаючи на віддаленість цих двох держав, вони продемонстрували схожий підхід до організації політичних систем; Конституція 3 травня називається другою конституцією у всій світовій історії [8, с. 126]. Журналіст Білл Мойєрс озивався про неї як про «першу кодифіковану національну конституцію Європи (і другу найстаршу у світі)» [7, с. 68]. І Чотирирічний сейм, і Конституція стали предметом багатьох досліджень польських учених в XIX (Валеріан Калінка, Владислав Смоленський) і XX (Богуслав Лесьнодорський) століттях.

3 травня 1791 р. стало однією з найважливіших дат у польській історії. В умовах 90-х років XVIII ст. діяльність і рішення Чотирирічного сейму означали перелом в політичному устрої держави і початок періоду історичних державних реформ. Польща стала конституційною парламентарною монархією, створено було засади нового правопорядку. На той час це були кардинальні зміни. В часи, коли провідною формою державного устрою була абсолютна монархія, було прийнято основний закон держави,

який регламентував повноваження державних керівних установ, в тому числі і повноваження короля. Втім поряд з всім цим залишилися і певні обмеження – збереження прав і привілеїв шляхти, особистої залежності селян та ін. Конституція припинила дію Люблінської унії, яка з'єднала Польщу і Литву в єдину державу у 1569 році. Була введена шляхом державного перевороту.

Отже, значення першої європейської Конституції полягає у тому, що не маючи великого історичного значення через короткий період дії, Конституція стала для польського народу національним символом. У ній вбачали серйозний крок уперед до незалежності, розквіту й демократії, а багато істориків і дослідники в один голос заявляють, що в умовах прийняття й функціонування Конституція була прогресивним документом, адже інші країни йшли довгі десятиліття, а то й сторіччя, до створення подібного закону. Сьогодні поляки пишаються своїми предками, які зробили такий значний крок убик самостійності й суверенності польської держави. День прийняття Конституції вважається важливим національним святом і його дуже шанують як на державному рівні, так і у кожній польській родині.

Список використаних джерел:

1. Бардах Ю. История государства и права Польши/ Ю. Бардах, Б. Леснодорский, М. Пиетерчак. – М.: Юрид. литерат., 1980. – 492 с.
2. Бардах Ю. Канстытуцыя 3 мая і «Узаемныя Заручыны Абодвух Народаў» 1791 г. / Ю. Бардах // Штудыі з гісторыі Вялікага Княства Літоўскага / Ю. Бардах. – Мінск : Беларускі гістарычны агляд, 2002. – С. 364-408.
3. Дейвіс Н. Боже ігрище: історія Польщі / Пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. – 1080 с.
4. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. – Львів: Льв. нац. ун-т ім. Ів. Франка, 2002. – С. 227-244
5. Якименко О. Спроба правового аналізу першої польської конституції / О. Якименко // Право України. – 2011. – № 11-12. – С. 427-428.
6. Albert P. Blaustein. Constitutions of the world. – Wm. S. Hein Publishing, 1993. – P. 15-20
7. Bill Moyers. Moyers on Democracy. —Random House Digital, Inc, May 5, 2009. – P. 68 Brzezinski Mark F. Constitutional Heritage and Renewal: The Case of Poland. // Virginia Law Review. – 2014 – №77 (1) – P. 49-112.
8. John Markoff. Waves of democracy: social movements and political change. – Pine Forge Press, 1996. – P. 121.

Дудчик А. И.

Студентка 3 курса юридического факультета Брестского государственного университета имени А.С. Пушкина, г. Брест, Республика Беларусь

Научный руководитель: Сливко О. Я., старший преподаватель кафедры теории и истории государства и права Брестского государственного университета имени А.С. Пушкина, г. Брест, Республика Беларусь

Особенности административной ответственности несовершеннолетних в Беларуси и Украине

Конституция Беларуси гарантирует право молодежи на ее духовное, нравственное и физическое развитие. Государством создаются необходимые условия для свободного и эффективного участия молодежи в политическом, социальном, экономическом и культурном развитии [2].